

שבועת מודה במקצת

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף ג עמוד א

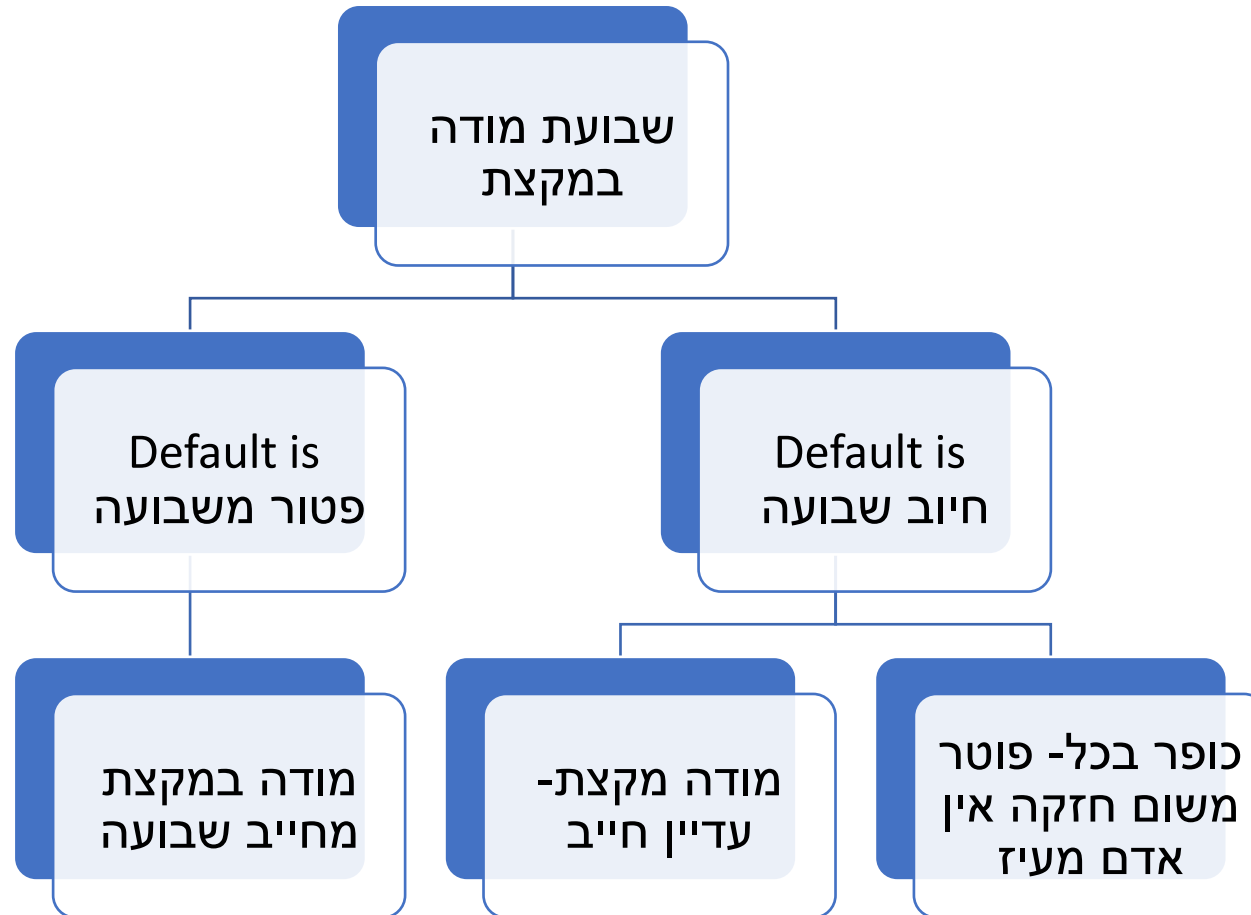
דאמר רבה: מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע - חזקה, אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, והאי בכליה בעי דנכפריה, והא דלא כפריה - משום דאין אדם מעיז פניו, והאי בכליה בעי דלודי ליה, והאי דלא אודי - אשתמוטי הוא דקא מישתמט מיניה, סבר עד דהוו לי זוזי ופרענא ליה. ואמר רחמנא: רמי שבועה עליה כי היכי דלודי ליה בכליה.

רש"י מסכת בבא מציעא דף ג עמוד א

מפני מה אמרה תורה כו' - ולא חשבו כמשיב אבידה לפטרו, שלא כפר בכולו.

תוספות מסכת בבא מציעא דף ג עמוד א

מפני מה אמרה תורה כו' - פי' יהא נאמן במגו דאי בעי כופר הכל או נילף מהכא דלא נימא מגו בעלמא ומשני דאין זה מגו דאין אדם מעיז פניו לכפור הכל הואיל וחבירו מכיר בשקרו אבל במקום שיכול להעיז כגון בבנו ואמר מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס נאמן במגו דאי בעי כפר הכל כדאיתא פ"ב ... וא"ת כופר הכל מנלן דפטור ואין לומר מטעם חזקה דאין אדם מעיז דהא אפי' במקום שיכול להעיז פטור כגון בבנו ואפילו מודה מקצת פטור התם מגו דאי בעי כפר הכל ואין לומר דילפינן מדאיצטריך למכתב שעד אחד מחייבו שבועה ואי כופר הכל חייב מאי נפקא מינה מעד אחד הא בלאו הכי חייב דהא איצטריך במקום שהוא אינו תובע כלום ואינו יודע והעד מעיד שהוא גנב או שאביו הלוח לו וי"ל דמכי הוא זה משמע דגזירת הכתוב הוא דדוקא מודה מקצת הטענה חייב ולא כופר הכל.

תוספות מסכת כתובות דף יח עמוד א

מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע - אפילו לרבנן דר"ש דלא דרשי טעמא דקרא קא בעי רבה שפיר מפני מה אמרה תורה כו' דאמאי לא מהימן בלא שבועה במגו דאי בעי כפר הכל או נילף מהכא דלא אמרינן מגו ומשני דאין זה מגו דאין אדם מעיז לכפור ואף על גב דבפרק שבועת הדיינין (שם דף מ:) אמרינן בכופר הכל משביעין אותו שבועת היסת משום דחזקה אין אדם תובע אלא אם כן יש לו ופריך אדרבה חזקה דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ומשני דאשתמוטי קמשתמיט אלמא בכופר בכל נמי אדם מעיז לכפור דאשתמוטי קא משתמיט כמו במודה מקצת מ"מ קאמר הכא שפיר חזקה דאין אדם מעיז לכפור הכל כל כך ולא הוי מגו דיותר ברצון הוא מודה במקצת הטענה דאינו מעיז כל כך

אבל אין לפרש דרבה אתא לפרושי מפני מה אמרה תורה מודה מקצת ולא כופר הכל וקאמר חזקה דאין אדם מעיז לכך נאמן כשכופר הכל דאם כן במקום שיכול להעיז אפילו כופר הכל חייב ובסמוך אמרינן איפכא לרבנן דבבנו מעיז ופטור אף מודה מקצת הטענה משום דמשיב אבידה הוא מגו דאי בעי כפר הכל ואם תאמר ומנלן דכופר הכל פטור וליכא למימר מדאצטריך קרא לחייב שבועה בעד אחד מכלל דכופר הכל פטור דהא איצטריך להיכא שמעידים שגנב לו והוא אינו יודע אלא י"ל דגזירת הכתוב היא דכי הוא זה משמע דבעינן כפירה והודאה

ועוד מודה מקצת יש להשביעו שחייב לו ממון שהודה ועל ידי כך מגלגל עליו שבועה כעין גלגול אבל כופר הכל נסתלק לגמרי ממנו.

תוס שם

חזקה אין אדם מעיז פניו - לא כמו שפי' בקונטרס בהגוזל (ב"ק דף קז.). דאין אדם מעיז לפי שעשה לו טובה שהלוהו אבל בפקדון מעיז דאם כן בפקדון מודה מקצת נמי יהא פטור במגו דאי בעי כופר הכל ובכל דוכתא משמע דמודה מקצת חייב בפקדון גבי עשר גפנים טעונות מסרתי לך כו' (שבועות דף מב:) דמשמע דאיירי בפקדון וגבי סלע הליתני עליו ושתים היה שוה (שם מג.) וגבי מציאה נמי אמרי' בהניזקין (גיטין נא. ושם) דמודה מקצת חייב ולא מהימן במגו אלא אור"ת דהיינו כגון חזקה שאין האשה מעיזה פניה בפני בעלה שאין לאדם פנים לכפור הכל וריב"א פי' אין אדם מעיז היכא שחבירו מכיר בשקרו ואין להאריך.

תוספות מסכת בבא מציעא דף ד עמוד א

הצד השוה [שבהן] שע"י טענה כו' - וא"ת כופר הכל יוכיח שע"י טענה וכפירה
פטור ויש לומר דבהצד השוה שבהן יש טענה חשובה דכשמודה מקצת או
עד מכחישו נראה דמשקר ולכך יש שבועה.

תוס- שבועת מודה
במקצת

Default is
פטור משבועה-
מודה במקצת מחייב
שבועה

Default is
חיוב שבועה

הנטען נראה כמשקר

טענה חשובה- כיון שכבר
הודה שמקצתו אמת

מתגלגל מחיוב ממון
since he can demand
satisfaction in court for
the money, he can also
demand an oath.

מודה מקצת- עדיין חייב

כופר בכל- פוטר משום
חזקה אין אדם מעיז

כופר בכל
never has standing to
demand in court
אין "עד האלוהים יבוא
(דבר שניהם)

חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף מב עמוד ב

וטעמא דכופר בכל פטור לא מפרש אלא מכיון דמיגו ליכא בדין הוא דליחמיר במודה מקצת יותר מכופר בכל **שרגלים לדבר**, אבל כופר בכל אין רגלים לטענתו, ואם כן אין לך אדם שאינו משביע חברו בכל יום.

רש"י ב"ק קז.

כדרבה דאמר רבה - אין אדם מעיז פניו בפני זה שעושה לו טובה הלכך היכא דכפר הכל פטור משבועה דאי לאו קושטא בהדיה לא הוה מצי למכפר ביה והיכא דמודה מקצת בכולה בעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז: **אבל בפקדון - דאין כאן טובה: מעיז ומעיז - הלכך אפי' כפר בכוליה רמיא רחמנא שבועה עליה.**

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף ג עמוד א

אי נמי יש לומר דלעולם ידע הסברא דאין אדם מעיז לכך פטור כופר הכל אבל מודה מקצת חייב אף על
גב דאין אדם מעיז כך הוא סבור **דבמודה מקצת גם כן יש בו העזה ומכל מקום חייב ומשום**
דטענת התובע טובה דהא קמן שהודה לו קצת כדפירשו תוספות לקמן בדיבור המתחיל הצד השווה
שעל ידי טענה וכפירה

שבועת מודה
במקצת

מודה במקצת
דווקא מחייב
שבועה

כופר בכל גם
עקרוני חייב

עצם החיוב
ממון בחצי

כי יש רגליים
לדבר

כי עכשיו
הטענה של
התובע חשובה

חזקה אין אדם
טובע ולא לו

עצם הטענה
מחייב שבועה
כתגובה

דעה 2 בתוס
כתובות

רמב"ן
תוס ד. (נראה
דמשקר)

תוס ד. (טענה
חשובה)

רש"י ב"ק

נ"מ- "הודאת עדים" האם שתי עדים על
חצי יוצרים חיוב שבועת מודה במקצת
(ר חייא קמייתא)

שבועת מודה
במקצת- בהודאת
עדים על מקצת (ר'
חייא קמייתא)

מודה במקצת
דווקא מחייב
שבועה

כופר בכל גם
עקרוני חייב

עצם החיוב ממון
בחצי

חשש אשתמוטי-
שיקול פסיכולוגי

כי יש רגליים לדבר

כי עכשיו הטענה
של התובע חשובה

חזקה אין אדם
טובע ולא לו

עצם הטענה מחייב
שבועה כתגובה

יש

לא קיים השיקול
הפסיכולוגי, כיון
שכפר בכל

יש רגליים לדבר

שתי עדים על חצי-
ודאי טענה חשובה

רש"י ב"ק